

دانشگاه علامه طباطبایی

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

کتابداری و اطلاع رسانی

تحلیل پیوند وب سایتهای موسسات علوم و صنایع غذایی جهان بر اساس مقیاسهای وب سنجی به منظور ارائه الگوی پیشنهادی برای وب سایت انستیتو تحقیقات تغذیه و صنایع غذایی کشور

استاد راهنما :

دکتر علی جلالی دیزجی

استاد مشاور :

دکتر زهرا موسوی زاده

داور:

دکتر سعید اسدی

پژوهشگر :

مریم راثی

سال تحصیلی

شهریور ۱۳۹۰

در آغاز، هیچ نبود کلمه بود و آن کلمه خدا بود

تختین شمره زندگیم را هر چند اندک به نشان سپاس تقدیم می دارم به بهترین های زندگیم:

همسر مهربانم

به پاس صبوری و دلگرمی های

پدر و مادر عزیزم

به پاس از خودگذشتگی های خاموش بی ادعایشان، آنان که با گذشتن از دیر روز خود مرا به آرامش امروز رساندند.

خواهر و برادرانم

که بی یاریشان حس این لحظه ناممکن بود

و خواهرزاده نازنینم

آینا

شکر و قدرانی:

این پایان نامه حاصل بهکاری افرادی است که بر خود لازم می دانم که در این جا از آنها شکر و قدرانی کنم.

- از استاد راهنمای گرامی ام جناب آقای دکتر علی جلالی دیزجی به خاطر راهنمایی های بی دریغ خود در انجام این رساله شکر می کنم.
- از استاد مشاور عزیزم سرکار خانم دکتر زحر ا موسوی زاده جهت مشاوره دلسوزانه این پایان نامه قدرانی می کنم.
- از جناب آقای دکتر فرامرز سهیلی دانشجوی دکتری کتبداری و اطلاع رسانی دانشگاه شهید چمران اهواز جهت راهنمایی بی دریغشان شکر و قدرانی می نمایم.
- از همکار گرامی خانم زکس عباسعلی در انستیتو تحقیقات تغذیه و صنایع غذایی کشور و خانم مانده رحیمی به خاطر همراهی و مساعدت ایجناب کمال شکر را دارم.
- از سرکار خانم سپیده علی بیک رئیس کتابخانه و مرکز اسناد انستیتو و دانشکده تغذیه و صنایع غذایی شهید بهشتی جهت کمک و همکاری بی دریغ شکر و قدرانی می کنم.
- از جناب آقای محمد مناخری، سرکار خانم مریم حاجی غلام سریزدی و شهلا عیوض زاده کارکنان مرکز اطلاعات و اسناد انستیتو تحقیقات تغذیه و صنایع غذایی شهید بهشتی شکر لازم را دارم.
- از سرکار خانم زینت کمالی کارشناس ارشد تغذیه و جناب آقای مهندس مهرداد محمدی کارشناس ارشد علوم و صنایع غذایی به خاطر همکاری در این پایان نامه شکر می کنم.

نام خانوادگی : راثی	نام : مریم
عنوان پایان نامه : تحلیل پیوند وب سایتهای موسسات علوم و صنایع غذایی جهان بر اساس مقیاسهای وب سنجی به منظور ارائه الگوی پیشنهادی برای وب سایت انستیتو تحقیقات تغذیه و صنایع غذایی کشور	
استاد راهنما: دکتر علی جلالی دیزجی استاد مشاور: دکتر زهرا موسوی زاده	
درجه تحصیلی: کارشناسی ارشد رشته: کتابداری و اطلاع رسانی گرایش: اطلاع رسانی	
محل تحصیل: دانشگاه علامه طباطبایی تهران دانشکده: علوم تربیتی و روانشناسی	
تاریخ فارغ التحصیلی: ۱۳۹۰	تعداد صفحات: ۱۱۶
کلیدواژه ها: وب سایت های موسسات علوم و صنایع غذایی، دسته بندی خوشه ای ، تحلیل پیوندی، مقیاس چندبعدی ، خدمات وب سایت ها، میزان رویت، عامل تاثیرگذار وب، انستیتو تحقیقات تغذیه و صنایع غذایی ، ایران	
<p>چکیده</p> <p>با توجه به اهمیت وب سایت های تخصصی، هدف این پژوهش تحلیل پیوند وب سایت های موسسات علوم و صنایع غذایی جهان بر اساس مقیاسهای وب سنجی است . در این پژوهش با استفاده از شیوه های وب سنجی، میزان رویت و عامل تاثیر گذار وب، کل پیوندها و خودپیوندهای وب سایت های موسسات علوم و صنایع غذایی جهان مورد مطالعه قرار گرفته است . به علاوه با استفاده از روش دسته بندی خوشه ای و مقیاس چند بعدی به مطالعه خوشه های اصلی و ترسیم نقشه دو بعدی این وب سایت ها بر اساس هم پیوندی آنها پرداخته شده است همچنین در این پژوهش به بررسی خدمات ارائه شده از طریق وب سایت ها و ارتباط آنها با میزان پیوندهای دریافتی و میزان رویت وب سایت ها پرداخته شده، آنگاه موثرترین عناصر وب سایت های این حوزه موضوعی شناسایی شده و سپس به ارائه الگوی پیشنهادی برای انستیتو تحقیقات تغذیه و صنایع غذایی ایران پرداخته شده است. جامعه آماری این پژوهش تعداد ۶۳ وب سایت فعال علوم و صنایع غذایی جهان بود که با جستجوی واژه های مرتبط در موتور جستجوی ساده و پیشرفته گوگل استخراج گردید. زمان انجام پژوهش آذر- دی ماه ۱۳۸۹ بود که با استفاده از فرمول های جستجوی ویژه و از طریق جستجوی یاهو و سایت یاهو اکسپلورر داده ها گردآوری گردید. یافته های پژوهش نشان داد که سایت FOI با ضریب تاثیری برابر با ۷۲ بالاترین ضریب تاثیر را در بین وب سایت های مورد بررسی دارد. همچنین وب سایت NIFA با ۵۷/۴۱٪ از پیوندهای دریافتی بیشترین تعداد پیوندهای دریافتی و بالاترین میزان رویت را دارد. نتایج تحلیل هم پیوندهای این وب سایت ها نشان داد که این وب سایت ها در ۵ خوشه اصلی در محیط وب با هم ارتباط دارند و ۷ وب سایت به صورت مستقل باقی مانده اند. نتایج حاصل از ترسیم نقشه چند بعدی نیز نشانگر وجود ۵ دسته است. همچنین ۹ وب سایت هسته شناسایی گردیده و وب سایت NIFA به عنوان وب سایت برتر معرفی گردید. از سوی دیگر نتایج این پژوهش نشان می دهد که میزان دریافت پیوند با نوع خدمات ارائه شده و محتوای این وب سایت ها ارتباط دارد و در نهایت بر اساس نتایج حاصل از تحلیل پیوند و همچنین عناصر موثر در دریافت پیوند و افزایش میزان رویت وب سایت الگویی مناسب جهت وب سایت انستیتو تحقیقات تغذیه و صنایع غذایی کشور ارائه گردیده است.</p>	

مطالب	شماره صفحه
چکیده فارسی	الف
فهرست مندرجات	ب
فهرست جداول	د
فهرست نمودارها	و
فهرست شکل ها	ه
فصل اول : کلیات پژوهش	
۱-۱. مقدمه	۲
۲-۱. بیان مساله	۲
۳-۱. تعاریف مفهومی و عملیاتی	۴
۴-۱. اهداف پژوهش	۶
۵-۱. اهمیت و فایده پژوهش	۷
۶-۱. پرسش های پژوهش	۷
۷-۱. فرضیه های پژوهش	۸
۸-۱. متغیرهای پژوهش	۸
۱-۸-۱. متغیر های مستقل	۸
۲-۸-۱. متغیرهای وابسته	۸
فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه پژوهش	
۱-۲. مقدمه	۱۰
۲-۲. جایگاه علوم و صنایع غذایی	۱۱
۳-۲. وب جهانی	۱۴
۴-۲. وب سایت	۱۶
۵-۲. انواع وب سایت ها	۱۶
۱-۵-۲. وب سایت های آموزشی	۱۷
۲-۵-۲. وب سایت های تبلیغاتی	۱۷
۳-۵-۲. وب سایت های تجارت الکترونیک	۱۷
۴-۵-۲. وب سایت های خبری	۱۷
۵-۵-۲. وب سایت های شخصی	۱۷

۱۸	۲-۵-۶. وب سایت‌های رخداده‌ها
۱۸	۲-۵-۷. وب سایت‌های کتابخانه‌ای
۱۸	۲-۶. موتور کاوش
۱۹	۲-۶-۱. اجزاء موتور کاوش
۱۹	۲-۶-۱-۱. روبات
۱۹	۲-۶-۱-۲. پایگاه اطلاعاتی یا نمایه موتور کاوش
۱۹	۲-۶-۱-۳. نرم‌افزار موتور کاوش
۲۰	۲-۶-۲. پیوندها و موتور کاوش
۲۰	۲-۷. مطالعات سنجش کمی
۲۱	۲-۷-۱. کتابسنجی
۲۳	۲-۷-۲. علم سنجی
۲۴	۲-۷-۳. اطلاع سنجی
۲۵	۲-۷-۴. سایبرسنجی
۲۵	۲-۷-۵. وب‌سنجی
۲۶	۲-۷-۱-۵. تاریخچه وب سنجی
۲۶	۲-۷-۵-۲. دامنه وب‌سنجی
۲۷	۲-۷-۵-۳. روابط بین حوزه‌های مختلف علوم کتابداری و اطلاع رسانی
۲۸	۲-۷-۵-۴. تفاوت‌ها و شباهت‌های وب‌سنجی با سایر حوزه‌های سنجشی مشابه
۲۹	۲-۷-۵-۵. کاربردهای وب‌سنجی
۲۹	۲-۷-۵-۵-۱. سنجش میزان تأثیرگذاری وب‌سایت‌ها
۲۹	۲-۷-۵-۵-۲. سنجش میزان رؤیت وب‌سایت‌ها
۳۰	۲-۷-۵-۵-۳. همکاری بین وب‌سایت‌ها
۳۰	۲-۷-۵-۵-۴. تعیین وب‌سایت‌های هسته
۳۰	۲-۷-۵-۵-۵. تحلیل محتوای صفحات وب
۳۱	۲-۷-۵-۵-۶. بررسی رفتار اطلاع‌یابی و توری کاربران در محیط وب
۳۱	۲-۷-۵-۵-۷. بررسی حضور کشورها در محیط وب
۳۱	۲-۷-۵-۵-۸. مطالعه بر روی سایت‌های تجاری و رضایت مشتری
۳۲	۲-۷-۵-۵-۹. ارزیابی عملکرد موتورهای کاوش

۳۲	۱۰-۵-۷-۲. تعمیم برخی از قواعد کتابداری به محیط وب
۳۳	۱۱-۵-۷-۲. مطالعه انگیزه‌های ایجاد پیوند
۳۴	۱۲-۵-۷-۲. تحلیل شبکه اجتماعی
۳۴	۱۳-۵-۷-۲. سنجش ارتباطات علمی
۳۴	۱۴-۵-۷-۲. شبکه‌های جهان کوچک
۳۵	۸-۲. تحلیل پیوندها
۳۷	۹-۲. انواع پیوندها
۳۷	۱-۹-۲. پیوند دریافتی
۳۷	۲-۹-۲. پیوند بیرونی
۳۷	۳-۹-۲. خود پیوندی
۳۸	۴-۹-۲. هم پیوندی
۳۸	۵-۹-۲. مجموع پیوندها
۳۸	۱۰-۲. اصطلاح شناسی پیوندهای پایه در وب سنجی
۴۰	۱۱-۲. عامل تاثیر
۴۰	۱۲-۲. عامل تأثیرگذار وب
۴۱	۱-۱۲-۲. انواع عامل تاثیر گذار وب
۴۱	۲-۱۲-۲. عامل تاثیرگذار خارجی
۴۲	۳-۱۲-۲. عامل تاثیرگذار داخلی
۴۲	۴-۱۲-۲. عامل تاثیرگذار کلی
۴۳	۵-۱۲-۲. مزایای عامل تأثیرگذار وب
۴۴	۱۳-۲. گردآوری اطلاعات پیوندها در پژوهش های وب سنجی
۴۵	۱۴-۲. مشکلات و محدودیت های وب سنجی
۴۵	۱-۱۴-۲. ناپایداری صفحات و سایت های وب
۴۵	۲-۱۴-۲. مسائل وارد بر پیوند و استناد
۴۶	۳-۱۴-۲. مسائل زبانی
۴۶	۴-۱۴-۲. موتورهای کاوش به عنوان ابزارهای گردآوری اطلاعات
۴۶	۵-۱۴-۲. اشکال محاسبه شاخص (معدل) در تعیین ضریب تاثیر گذاری وب
۴۷	۶-۱۴-۲. پدیده وب نوشت

۴۷	۲-۱۴-۷.وب نامرئی
۴۷	۲-۱۴-۸. نمونه گیری و شمارش پیوندها
۴۸	۲-۱۵. پیشینه پژوهش
۴۸	۲-۱۵-۱. پیشینه پژوهش در ایران
۵۴	۲-۱۵-۲. پیشینه در خارج
۵۹	۲-۱۶. نتیجه گیری از مباحث نظری

فصل سوم: روش شناسی پژوهش

۶۱	۳-۱. مقدمه
۶۱	۳-۲. روش پژوهش
۶۱	۳-۳. جامعه پژوهش
۶۲	۳-۴. روش های گردآوری داده ها
۶۳	۳-۵. ابزار گردآوری داده ها
۶۴	۳-۶. روش های تجزیه و تحلیل داده ها
۶۵	۳-۶-۱. مقیاس چند بعدی
۶۶	۳-۶-۲. تحلیل خوشه ای
۶۶	۳-۶-۲-۱. روش خوشه ای سلسله مراتبی
۶۷	۳-۶-۲-۲. روش خوشه ای غیر سلسله مراتبی
۶۷	۳-۶-۳. روش عامل تأثیرگذار وب

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

۶۹	۴-۱. مقدمه
۶۹	۴-۲. یافته های مربوط به پرسش اول
۷۱	۴-۳. یافته های مربوط به پرسش دوم
۷۴	۴-۴. یافته های مربوط به پرسش سوم
۷۵	۴-۵. یافته های مربوط به پرسش چهارم
۷۶	۴-۶. یافته های مربوط به پرسش پنجم

۷۹	۴-۷. یافته های مربوط به پرسش ششم
۸۰	۴-۸. یافته های مربوط به پرسش هفتم
۸۲	۴-۹. یافته های مربوط به پرسش هشتم
۸۶	۴-۱۰. یافته های مربوط به پرسش نهم
۸۸	۴-۱۱. یافته های مربوط به پرسش دهم
۹۱	۴-۱۲. بررسی فرضیه پژوهش
فصل پنجم : بحث و نتیجه گیری و ارائه پیشنهادات	
۹۴	۵-۱. مقدمه
۹۴	۵-۲. بحث در مورد یافته های مربوط به پرسش های پژوهش
۹۴	۵-۲-۱-۱. بحث در مورد یافته های مربوط به پرسش اول
۹۶	۵-۲-۱-۲. بحث در مورد یافته های مربوط به پرسش دوم
۹۷	۵-۲-۱-۳. بحث در مورد یافته های مربوط به پرسش سوم
۹۷	۵-۲-۱-۴. بحث در مورد یافته های مربوط به پرسش چهارم
۹۸	۵-۲-۱-۵. بحث در مورد یافته های مربوط به پرسش پنجم
۹۹	۵-۲-۱-۶. بحث در مورد یافته های مربوط به پرسش ششم
۱۰۰	۵-۲-۱-۷. بحث در مورد یافته های مربوط به پرسش هفتم
۱۰۱	۵-۲-۱-۸. بحث در مورد یافته های مربوط به پرسش هشتم
۱۰۲	۵-۲-۱-۹. بحث در مورد یافته های مربوط به پرسش نهم
۱۰۲	۵-۲-۱-۱۰. بحث در مورد یافته های مربوط به پرسش دهم

۱۰۴	۵-۲. بحث در مورد یافته های مربوط به فرضیه پژوهش
۱۰۴	۵-۳. محدودیت پژوهش
۱۰۵	۵-۴. نتیجه گیری
۱۰۶	۵-۵. پیشنهادهای پژوهش
۱۰۷	۵-۶. پیشنهادات برای پژوهش های آینده
	فهرست منابع
۱۰۹	۱- فهرست منابع فارسی
۱۱۳	۲- فهرست منابع انگلیسی
	پیوستها
	پیوست ۱: فهرست کامل وب سایتهای موسسات علوم و صنایع غذایی مورد مطالعه با آدرس پستی و اینترنتی همراه با نام اختصاری
۱۱۸	
	پیوست ۲: رتبه بندی وب سایتهای موسسات علوم و صنایع غذایی جهان بر اساس پیوندهای دریافتی (میزان رویت)
۱۲۶	
۱۲۸	پیوست ۳: رتبه بندی وب سایتهای علوم و صنایع غذایی جهان بر اساس عامل تاثیر گذار خالص
۱۳۰	پیوست ۴: رتبه بندی وب سایتهای علوم و صنایع غذایی جهان بر اساس عامل تاثیرگذار کل
۱۳۲	پیوست ۵: رتبه بندی وب سایتهای موسسات علوم و صنایع غذایی جهان بر اساس خود پیوندها
	کل
۱۳۴	پیوست ۶ رتبه بندی وب سایتهای موسسات علوم و صنایع غذایی جهان بر اساس مجموع پیوندها
۱۳۷	پیوست ۷: محاسبه هم پیوندی های وب سایتهای علوم و صنایع غذایی جهان
	چکیده انگلیسی

شماره صفحه	فهرست جداول
۴۱	جدول ۱-۲. مقایسه تطبیقی ضریب تاثیرگذاری مجلات و ضریب تاثیرگذاری وب جدول ۱-۴. توزیع فراوانی پیوندهای دریافتی و رتبه بندی وب سایتهای موسسات
۷۰	علوم و صنایع غذایی جهان جدول ۲-۴. رتبه بندی وب سایتهای موسسات علوم و صنایع غذایی جهان بر اساس
۷۲	عامل تأثیرگذار تجدید نظر شده (خالص)
۷۳	جدول ۳-۴. رتبه بندی وب سایتهای موسسات علوم و صنایع غذایی جهان بر اساس ضریب تأثیرگذار کلی
۷۴	جدول ۴-۴. رتبه بندی وب سایتهای صنایع غذایی بر اساس خود پیوندیها
۷۵	جدول ۵-۴. رتبه بندی وب سایتهای موسسات علوم و صنایع غذایی جهان بر اساس تعداد کل پیوندها
۸۲	جدول ۶-۴. وب سایتهای هسته موسسات علوم و صنایع غذایی جهان
۸۲	جدول ۷-۴. وضعیت خدمات ارائه شده توسط وب سایت های موسسات علوم و صنایع غذایی جهان
۸۴	جدول ۸-۴ : توزیع فراوانی خدمات ارائه شده در وب سایت های موسسات علوم و صنایع غذایی جهان جدول ۹-۴. بررسی رابطه میان پیوندهای دریافتی و نوع خدمات ارائه شده از طریق
۸۶	وب سایت های موسسات علوم و صنایع غذایی جهان
۸۹	جدول ۱۰-۴. عناصر ارائه شده در وب سایت انستیتو تحقیقات تغذیه و صنایع غذایی کشور جدول ۱۱-۴. رابطه میان پیوندهای دریافتی با مجموع خدمات ارائه شده از طریق وب سایت های
۹۲	موسسات علوم و صنایع غذایی جهان

شماره صفحه	فهرست نمودارها
۲۷	نمودار ۱-۲. روابط میان حوزه‌های علوم کتابداری و اطلاع رسانی
۳۹	نمودار ۲-۲. اصطلاح شناسی پیوندهای پایه در وب سنجی
۷۷	نمودار ۱-۴. دسته‌بندی خوشه‌ای وب سایت های موسسات علوم و صنایع غذایی جهان
۷۹	نمودار ۲-۴. نقشه‌نمایی وب سایت‌های موسسات صنایع غذایی با استفاده از مقیاس چند بعدی

شماره صفحه

فهرست شکل ها

۸۸

شکل ۴-۱. وب سایت انستیتو تحقیقات تغذیه و صنایع غذایی کشور

فصل اول : کلیات پژوهش

❖ مقدمه

❖ بیان مساله

❖ تعاریف مفهومی و عملیاتی

❖ اهداف پژوهش

❖ اهمیت و فایده پژوهش

❖ پرسش‌های پژوهش

❖ فرضیه‌های پژوهش

❖ متغیرهای پژوهش

۱-۱. مقدمه

پیشرفت‌های حاصل از توسعه فن آوری اطلاعاتی و ارتباطی و ظهور پدیده ای به نام اینترنت و نیز پیدایش وب جهانی عامل بسیار مهمی در گسترش ارتباطات و امکان دسترسی به اطلاعات عرضه شده توسط افراد و سازمانها، جهان را با پدیده ای به نام وب سایت رو به رو ساخته است. امروزه وب سایت ها در امر اطلاع رسانی از جایگاه بسیار مهمی برخوردارند و وسیله ای هستند که افراد و سازمانها از طریق آنها نه تنها به معرفی تواناییها و قابلیت های خود، بلکه به ارائه خدمات کاربران خود در محیط وب می پردازند. وب، انعکاسی از فرهنگ بشر و شبکه عظیم فرهنگی - اجتماعی از منابع وبی است که توسط میلیونها نفر و سازمان در اطراف جهان به وجود آمده است. به طور کلی وب، رفتار برجسته " غنی از غنی تر می گیرد " را به نمایش می گذارد. تعداد نسبتا اندکی از کشورها به طور نامتناسبی تعداد زیادی از وب سایتها و صفحات وب را دارند و ارجاع های فراپیوندی^۱ و ترافیک بیشتری را سهم می باشند (پن ناک^۲، ۲۰۰۲، ص. ۵۲۰۷-۵۲۱۱).

امروزه توده انبوهی از اطلاعات، بر روی وب سایت ها قابل دسترس است و وب سایتها دریچه ای برای ورود به دنیای مجازی و خارج شدن از دنیای واقعی و عینی و نقطه اتصال و ارتباط کاربران با اطلاعات الکترونیکی هستند. هر شرکت، سازمان یا موسسه ای تلاش می کند تا با استفاده از این پدیده نوین در دنیای مجازی جایی را برای خود باز کند. با توجه به کثرت و نوع وب سایت ها، وب سایت های موضوعی و تخصصی از جایگاه ویژه ای برخوردارند و شناسایی و رتبه بندی و ارزیابی این نوع وب سایت های تخصصی و موضوعی برای محققان و متخصصان آن حوزه ها اهمیت خاص خود را دارد. وب سایت های تخصصی و موضوعی با برقراری پیوند با یکدیگر ارتباط برقرار کرده و با تبادل و اشتراک اطلاعات به متخصصان و محققان آن حوزه یاری می رسانند.

۲-۱. بیان مساله

توسعه فن آوریهای نوین اطلاع رسانی و اختراع وب توسط تیم برنرز- لی^۳ و ویژگی های منحصر به فرد محیط وب، همچون فرامتن و فراپیوند، انقلاب عظیمی در عرصه اطلاع رسانی به وجود آورده است که ضرورت مطالعه جنبه های گوناگون آن جهت استفاده هرچه بهتر و بیشتر از این پدیده مهم عصر حاضر، توسط پژوهشگران تأیید شده است (نوروزی، ۱۳۸۴، ص ۱۰۵).

امروزه وب سایت ها در امر اطلاع رسانی تمامی حوزه های دانش، اهمیت فراوانی پیدا کرده اند به طوری که هر کدام از سازمانهای دولتی یا خصوصی، وب سایت مخصوص به خود را در اینترنت طراحی و ارائه نموده است.

^۱. Hyperlink

^۲.Pennock, D. M.

^۳.Bernners Lee

قابل رویت بودن وب سایت ها در محیط وب و معرفی صاحبان آنها به کاربرانشان از اهمیت بسیاری برخوردار بوده و نشان از اعتبار وب سایت ها دارد. وب سایت ها از طریق پیوندهایی که با یکدیگر برقرار می کنند سبب می شوند کاربران در حداقل زمان ممکن از متنی به متن دیگر یا به وب سایتی دیگر جابجا شوند و به انبوهی از اطلاعات مورد نیاز دسترسی پیدا کنند.

ارتباط وب سایت ها از طریق پیوندهایی که با هم برقرار می کنند تقویت می شود و این امر موجب می گردد تا وب سایت هایی که بیشتر به آنها پیوند داده شده در محیط اینترنت عینیت یا رویت بیشتری داشته باشند و به منظور تامین نیازهای اطلاعاتی کاربران و دسترسی آنها به اطلاعات سودمند به طور موثری با یکدیگر ارتباط برقرار کنند. با توجه به شمار فزاینده منابع اطلاعاتی موجود در محیط وب، تعیین اینکه کدام منبع اطلاعاتی معتبرتر و کدام یک از اهمیت کمتری برخوردار است و همچنین بازیابی این منابع در محیط وب مشکل بزرگی است. استفاده از فنون و روشهای وب سنجی نه تنها کاربران را در رفع این مشکل یاری می نماید بلکه الگوی استفاده و ارتباطی تولیدکنندگان و عرضه کنندگان اطلاعات روی وب را نیز نشان می دهد. از این رو، تحلیل های وب سنجی، ماهیت، ساختار و ویژگی های محتوایی وب سایت ها و همچنین ساختار پیوندها را به منظور درک بزرگراه های مجازی و ارتباط های درونی آنها به نمایش می گذارد (بجورن بورن و اینگورسن¹، ۶۴، ۱۳۸۲-۸۱).

مطالعه کمی وب سایت های موسسات علوم و صنایع غذایی جهان میزان تاثیرگذاری و میزان رویت آنها را با استفاده از شاخص های وب سنجی روشن می نماید. نوعی از مطالعه کمی در محیط وب تحلیل پیوندهای موجود در وب سایت ها است و برای این منظور فنون متفاوتی به کار می رود. از فنون و معیارهای ارزیابی وب سایت ها می توان محاسبه عامل تاثیرگذار وب سایت ها، و نیز محاسبه و مقایسه میزان جذابیت و کارایی آنها را نام برد که با محاسبه خود پیوندها و پیوندهای دریافتی قابل اندازه گیری است. به دلیل اهمیت صنایع غذایی که با سلامت جسم و تغذیه انسانها سروکار دارند، وب سایت های این حوزه از جمله منابع اطلاعاتی مورد نیاز برای متخصصین صنایع غذایی محسوب می شود. از آنجایی متخصصان حوزه صنایع غذایی از وب سایت هایی که اطلاعات مفید و مورد نیاز آنها را ارائه می کند شناخت اندکی دارند و همچنین جهت جلوگیری از انجام پژوهش های تکراری و صرف بیهوده وقت و نیروی انسانی، شناسایی و رتبه بندی این وب سایت ها و معرفی وب سایت های هسته آنها و چگونگی ارتباط بین آنها کمک زیادی به متخصصان و محققان این حوزه خواهد کرد.

با توجه به اینکه پژوهش جامعی در خصوص مطالعه کمی وب سایت های علوم و صنایع غذایی صورت نگرفته است، لذا پژوهش حاضر در نظر دارد تا با استفاده از فنون وب سنجی به شناسایی و رتبه بندی پیوندهای دریافتی بپردازد، و میزان تاثیرگذاری وب¹ و میزان رویت وب سایت های موسسات ملی و بین المللی علوم و صنایع غذایی را مورد مطالعه قرار دهد و از طریق یافتن معتبرترین وب سایت های موسسات علوم و صنایع غذایی جهان و در دسترس قرار دادن آنها برای متخصصان این حوزه به چرخه مطالعات یاری رساند.

¹.Bjorneborn & Ingwersen

۳-۱. تعاریف مفهومی و عملیاتی:

وب سایت^۲: مجموعه ای از صفحات تولید شده به وسیله زبان نشانه گذاری فرامتن و پیوند شده به هم که از طریق وب قابل دسترسی است، معمولاً یک سازمان یا فرد خاص مالک آن بوده و توسط آنها ایجاد می شود (کوک، ۱۳۸۲).

وب سایت‌های موسسات علوم و صنایع غذایی جهان: در پژوهش حاضر منظور از وب سایت‌های موسسات علوم و صنایع غذایی وب سایت‌های موسساتی هستند که به کار تحقیق و مطالعه در تمام حوزه های علوم و صنایع غذایی می پردازند و با تایپ عبارت *food institute و food technology institute* و *food science institute* و انستیتو علوم و صنایع غذایی، انستیتو تکنولوژی یا فناوری غذایی و انستیتو علوم غذایی یا صنایع غذایی در جستجوی واژه های مرتبط در موتور جستجوی ساده و پیشرفته گوگل بدست آمده اند.

وب‌سنجی^۳: وب‌سنجی مطالعه جنبه‌های کمی تولید و استفاده از منابع اطلاعاتی، ساختارها و فن-آوری‌ها در محیط وب می‌باشد که از رویکردهای کتابسنجی و اطلاع سنجی گرفته شده است (بجورن بورن و اینگورسن، ۲۰۰۱، ۶۵-۸۲).

موتور کاوش^۴: برنامه یا مجموعه‌ای از برنامه‌ها که یک تقاضای جستجو را پردازش می‌کند، جستجو در اطلاعات ذخیره شده را انجام می‌دهد و گزارش‌های مربوط به اقلام بازیابی شده را تهیه می‌کند، موتور کاوش نامیده می‌شود (لارج^۵، ۱۳۸۲).

نشانی اینترنتی^۶: نشانی اینترنتی، نشانی جهانی اسناد و دیگر منابع بر روی شبکه جهانی وب یا نشانی منحصر به فرد هر فایل قابل دسترس بر روی اینترنت است که به موجب آن دسترسی به منابع مختلف و بازیابی آنها با نشانی های گوناگون امکان پذیر می گردد (ویکی پدیا، ۲۰۰۹).

دامنه^۷: به بالاترین زیر گروه نام حوزه در نشانی شبکه اینترنت گفته می شود که نوع موجودیتی را مشخص می کند که نشانی متعلق به آن (به عنوان مثال، .com. برای کاربران تجاری، یا .edu. برای موسسات آموزشی)؛ ویا محل جغرافیایی نشانی (به عنوان مثال، .fr. برای فرانسه، و یا .sg. برای سنگاپور) است. دامنه آخرین بخش از نشانی است (به عنوان مثال، www.acm.org) (فرهنگ تشریحی اصطلاحات کامپیوتری میکروسافت، ۱۳۸۳).

دسته‌بندی خوشه‌ای^۸: عبارت است از اینکه مجموعه مرجع شامل n داده را به c دسته، خوشه یا گروه تقسیم بندی کنیم، به طوری که دسته‌های مزبور دارای خصوصیات مشابهی باشند (کوره پزان دزفولی، ۱۳۸۴).

1. Web Impact Factor(WIF)

2. Web Site

3. Webometrics

4. Search Engine

5. Large

6. URL(Uniform Resource Locator)

7. Domain

8. Clustering

پیوند^۱: پیونداتصال مستقیم یک سند فرامتن^۲ یا فایلی فرارسانه‌ای به نشانی اینترنتی دیگر اسناد و فایل‌ها می‌باشد (ریتز، ۲۰۰۹).

پیوند دریافتی^۳، به پیوندی گفته می‌شود که یک صفحه وب از سایر صفحه‌های وب دریافت می‌کند. این مفهوم معادل واژه "استناد"^۴ در آثار چاپی است. این نوع پیوند ممکن است داخلی یا خارجی خارجی باشد. یعنی یک صفحه وب ممکن است از صفحه دیگر موجود در وب سایتی که این صفحه درون آن واقع شده است پیوندی دریافت کرده باشد، یا یک صفحه وب خارج از وب سایت به آن پیوند داده باشد. در برخی منابع این پیوندها به عنوان پیوند دریافتی خارجی و داخلی معروف هستند (بجورن بورن، ۲۰۰۴، ۶۷-۶۵).

پیوند بیرونی^۵، به پیوندی گفته می‌شود که از یک صفحه وب موجود در یک وب سایت به صفحه وب موجود در وب سایت دیگری داده می‌شود و در واقع معادل واژه "ارجاع" در آثار چاپی است (نوروزی، ۱۳۸۴، ۱۱۹-۱۰۵).

خود پیوندی یا پیوند داخلی^۶، به پیوندی گفته می‌شود که یک صفحه وب در یک وب سایت به همان صفحه و یا صفحه‌های دیگر موجود در همان وب سایت می‌دهد. (اینگورسن، ۱۹۹۸، ۲۴۳-۲۳۶) هم پیوندی^۷: هم پیوندی به این معنا است که پیوند دو وب سایت متفاوت در کنار هم و در وب سایت سومی ظاهر شود. این مسأله می‌تواند نشان از رابطه کاری و موضوعی دو وب سایت داشته باشد. این مفهوم، معادل واژه هم استنادی^۸ در محیط چاپی است. مجموع پیوندها^۹: به کلیه پیوندهایی گفته می‌شود که یک صفحه وب از سایر صفحه‌های وب اعم از داخلی و خارجی دریافت کرده است (نوروزی، ۱۳۸۴، ۱۱۹-۱۰۵).

عامل تأثیرگذار وب^{۱۰}: عبارت از مجموع تعداد پیوندهای دریافتی به یک وب سایت یا دامنه آن تقسیم بر تعداد کل صفحاتی که در آن وب سایت یا دامنه می‌باشد. صورت کسر شامل تعداد صفحات پیوند داده شده به یک وب سایت در یک زمان مشخص و مخرج کسر شامل تعداد صفحات موجود در آن وب سایت می‌باشد (اینگورسن^{۱۱}، ۱۹۹۸).

میزان رویت^{۱۲}: با محاسبه تعداد پیوندهای دریافتی یک وب سایت به دست می‌آید. هرچه میزان پیوندهای دریافتی یک وب سایت بیشتر باشد، نشان از مرئی بودن بیشتر وب سایت در محیط وب دارد (سهیلی و عصاره، ۱۳۸۶).

¹ .Link

² .Hypertext

³ .In Link

⁴ .Citation

⁵ .Out-Link

⁶ . Self- link

⁷ . Co-link

⁸ .Co-Citation

⁹ .Total link

¹⁰ . Web Impact Factor

¹¹ .Ingwersen

¹² .Visibility

میزان وضوح^۱: با محاسبه تعداد پیوندهای بیرونی یک وب سایت به دست می آید. هرچه میزان پیوندهای بیرونی یک وب سایت بیشتر باشد، نشان از درخشندگی و وضوح بیشتر وب سایت در محیط وب دارد.

۴-۱. اهداف پژوهش

هدف اصلی این پژوهش، سنجش وضعیت وب سایت های مربوط به حوزه علوم و صنایع غذایی جهان از طریق تحلیل پیوندهای آنها می باشد، تا از این طریق بتوان به رتبه بندی وب سایت های علوم و صنایع غذایی جهان بر اساس میزان رؤیت و میزان تأثیرگذاری آنها پرداخت. همچنین سعی می شود وب سایت های پربسامد و هسته شناسایی و معرفی شوند. ضمناً خوشه های مهم در این وب سایت ها را شناسایی و با ترسیم نقشه نمایی این وب سایت ها، وب سایت های مهم را معرفی نموده، سپس به بررسی رابطه میان خدمات ارائه شده وب سایت ها و میزان رویت (پیوندهای دریافتی) آنها پرداخته و در نهایت الگویی مناسب را برای وب سایت انستیتو تحقیقات تغذیه و صنایع غذایی کشور ارائه نمود.

اهداف فرعی پژوهش:

۱. تعیین میزان رؤیت وب سایت های موسسات علوم و صنایع غذایی جهان در محیط وب بر مبنای پیوندهای دریافتی و رتبه بندی آنها.
۲. سنجش میزان تأثیرگذاری وب سایت های موسسات علوم و صنایع غذایی جهان و رتبه بندی آنها.
۳. تعیین وضعیت وب سایت های موسسات علوم و صنایع غذایی جهان بر اساس خود پیوندها و رتبه بندی آنها.
۴. تعیین وضعیت کلی وب سایت های موسسات علوم و صنایع غذایی جهان از نظر انواع پیوندها و رتبه بندی آنها.
۵. شناخت دسته های مهم وب سایت ها در این حوزه با استفاده از روش دسته بندی خوشه ای.
۶. شناسایی وب سایت های مهم این حوزه با استفاده از روش چند متغیره و ترسیم ساختار پیوندها.
۷. شناسایی و معرفی وب سایت های هسته موسسات علوم و صنایع غذایی جهان.
۸. تعیین وضعیت خدمات ارائه شده توسط وب سایت های موسسات علوم و صنایع غذایی جهان
۹. تعیین ارتباط میان میزان رویت و نوع خدمات ارائه شده از طریق وب سایت های علوم و صنایع غذایی جهان

¹.Luminosity

۱۰. ارائه الگوی پیشنهادی برای وب سایت انستیتو تحقیقات تغذیه و صنایع غذایی

کشور

۵-۱. اهمیت و فایده پژوهش

با توجه به اینکه نقش کلیدی اطلاعات در جوامع امروزی مورد تأیید همگان قرار گرفته است و همچنین رشد پرشتاب علوم، تحولات و پیشرفتهای مداوم آن و همچنین نقش و اهمیتی که اطلاعات روزآمد برای زندگی روزمره افراد دارد ضروری است که جدیدترین منابع اطلاعاتی شناسایی و در اختیار کاربران قرار گیرد. با توجه به اینکه امروزه ارزش زمان بیش از هر وقت دیگری آشکار گردیده است کاربران می خواهند نیازهای اطلاعاتی خود را در حداقل زمان و با حداکثر بهره وری برآورده کنند. بنابراین نیاز به دسترسی به منابع اطلاعاتی مطلوب و رفع این نیازها با صرفه جویی در وقت کاربر ضروری به نظر می رسد. با توجه به گسترش فزاینده اینترنت و افزایش حجم اطلاعات دسترس پذیر گزینش اطلاعات سودمند و مفید از اهمیت والایی برخوردار است. از آنجایی که علوم و صنایع غذایی حوزه گسترده ای است و اطلاعات زیادی در این حوزه تولید می گردد وجود منابع اطلاعاتی معتبر می تواند به متخصصان این حوزه در زمینه پژوهش های بنیادین یاری رسان باشد. با توجه به اینکه رویکرد کنونی علم، جریان اطلاعات از طریق شبکه های عظیم اطلاع رسانی می باشد وب سایتهای متعددی در زمینه علوم و صنایع غذایی ایجاد شد که هدف آنها انعکاس رویدادها و تحولات علمی این حوزه است. اما نکته ای که در این بین حائز اهمیت است شناخت پرستفاده ترین این وب سایتها و نیز میزان همکاری آنها با یکدیگر است. یکی از مهمترین شیوه هایی که از طریق آن می توان معتبرترین وب سایتهای این حوزه را شناسایی، دسته بندی و رتبه بندی موضوعی کرد و به میزان رویت آنها دست یافت، روش وب سنجی است از این طریق وب سایتهای پربسامد از نظر پیوندهای دریافتی و نیز هم پیوندی در زمینه علوم و صنایع غذایی شناسایی می شوند. همچنین میزان همکاری آنها در زمینه تبادل اطلاعات علمی تعیین می گردد. همچنین دانشمندان و محققان می توانند از این طریق به مهمترین منابع اطلاعاتی برای انجام پژوهش در حیطه علوم و صنایع غذایی دسترسی سریع داشته باشند و از آنها سود ببرند. همچنین ارائه الگویی مناسب جهت وب سایت انستیتو تحقیقات تغذیه و صنایع غذایی کشور از فواید پژوهش حاضر می باشد.

۶-۱. پرسش های پژوهش

پژوهش حاضر در نظر دارد به منظور رسیدن به اهداف پژوهش به پرسش های زیر پاسخ بدهد.

۱. وضعیت رتبه بندی وب سایت های موسسات علوم و صنایع غذایی جهان براساس

میانگین پیوندهای دریافتی چگونه است؟

۲. وضعیت رتبه بندی وب سایت های موسسات علوم و صنایع غذایی جهان از لحاظ

عامل تأثیرگذار وب چگونه است؟